

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/227/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

219/2011. (VII. 21.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. május 2-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. július 21-én – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2011. május 2-án, a Testület ügyfélszolgálati irodáján mondta jegyzőkönyvbe a panaszát, az alábbi tartalommal. Előadta, hogy 2011. április 26-án 18 óra körüli időben az Országos Rendőr-főkapitányságon (a továbbiakban: ORFK) feljelentést szeretett volna tenni, de az ügyeletes tiszt – akinek a nevét és az azonosító számát a beadvány tartalmazza – arra hivatkozva, hogy nincs hozzáférése a Robotzsaru rendszerhez, felszólította a panaszost, hogy ezt írásban tegye meg. A panaszos ekkor megkérdezte, hogy hol tudna (szóban) megtenni a feljelentését, mire az ügyeletes tiszt azt válaszolta, hogy nem tud ilyen helyet mondani neki. A panaszos elmondása szerint az ügyeletes tiszt lekezelő, flegma stílusban beszélt vele. Elmondta a panaszos továbbá azt is, hogy 2011. április 27-én elment az Esztergomi Ügyészségre is, de itt sem talált olyan személyt, aki a feljelentését felvenné. A Testület munkatársai felhívták a panaszos figyelmét, hogy a konkrét ügyben a Testület hatásköre csak az ügyeletes tiszt magatartásának vizsgálatára, az általa használt hangnem és a tájékoztatás törvényességének értékelésére terjed ki. A tájékoztatást a panaszos tudomásul vette.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az ORFK Ellenőrzési Szolgálat vezetőjéhez, és megküldeni kérte az intézkedésekkel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, illetve konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

A Testület felvilágosítás-kérésére a Budapesti Rendőr-főkapitányság Hivatala Jogi, Koordinációs és Panaszügyi Osztálya Panaszügyi Alosztályán szolgálatot teljesítő panaszfelvevő r. őrnagy 2011. április 26-án kelt jelentése érkezett.

Ebben a r. őrnagy leírta, hogy ezen a napon 18 órakor a panaszirodán megjelent egy ismeretlen férfi, és előadta, hogy feljelentést szeretne tenni a rendőrség ellen. Kérdésre a férfi elmondta, hogy ellene a rendőrség koncepciók eljárást folytat a felesége feljelentése alapján, amiért a tulajdonában lévő személygépkocsi hátsó ülésén úgy szállítja a gyermekeiket, hogy nincs oda beszerelve biztonsági öv. Erre a r. őrnagy felvilágosította a panaszost, hogy az ellene folyamatban lévő szabálysértési eljárásban élhet majd a törvény szerinti jogorvoslati lehetőségekkel. Ha ezeket kimerítette, akkor sem tud feljelentést rögzíteni, csak rendőr elleni panaszt, jegyzőkönyv formájában. Feljelentést ugyanis csak bűncselekmény elkövetése esetén tud jegyzőkönyvezni. Ha a panaszos mégis ehhez ragaszkodik, azt csak beadvány formájában tudja elfogadni, amelyet aztán a tartalma alapján az intézkedésre jogosult rendőri szerv fog elbírálni.

Ezt a tájékoztatást a panaszos nem vette tudomásul, és emelt hangon közölte, hogy maga is rendőr volt, tisztában van a jogaival, és a r. őrnagynak kötelessége felvenni mindenkitől a feljelentést. Ezt követően elkérte a rendőr nevét és jelvéyszámát, majd meg sem várva a r. őrnagy azon kérdését, hogy bejelentést akkor vegyen-e fel tőle, bevágta az ajtót és távozott. A jelentés szerint a férfi nem mutatkozott be, végig tegeződő, bizalmaskodó hangon beszélt a r. őrnaggyal, éreztette, hogy ha nem teszi meg amit követel, eljárást fog kezdeményezni ellene.

III.

A Testület megállapította, hogy a kifogásolt rendőri magatartások (felvilágosítás-adási kötelezettség, feljelentés jegyzőkönyvezésének elutasítása, hangnem) érintették a panaszosnak az emberi méltósághoz és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogait.

1) A panaszos beadványában kifogásolta a r. őrnagy által a beszélgetésük során használt hangnemet; arra hivatkozva, hogy ő végig lekezelő, flegma stílusban beszélt vele.

a) A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdésének második mondata általános jelleggel írja elő, hogy: „A rendőrség tiszteletben tartja az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A Testület emlékeztet rá, hogy a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt közös nyilatkozat is generálisan megkívánja a rendőröktől az udvarias, és az állampolgárok alapvető jogait szem előtt tartó szolgálati fellépés követelményét.

b) Az érintett r. őrnagy a jelentésében a panaszbeadvánnyal ellentétesen adta elő a történetet, és úgy fogalmazott, hogy éppen a panaszos beszélt vele emelt hangon, közölve azt is, hogy

korábban ő maga is rendőr volt. Leírta azt is, hogy a panaszos nem mutatkozott be, és végig tegeződő, bizalmaskodó hangon beszélt, éreztetve azt, hogy ha nem teszik meg amit követel, eljárást fog kezdeményezni.

c) A Testületnek e kérdés megítéléséhez a panaszos beadványán és a r. őrnagy jelentésén kívül más bizonyítási eszköz nem állt a rendelkezésére. E dokumentumok tartalma viszont a hangnem tekintetében teljesen ellentétes egymással; míg a panaszos a r. őrnagyról állította, hogy lekezelő, flegma stílusban beszélt vele, a r. őrnagy éppen a panaszosról írta, hogy tegeződő, bizalmaskodó, némileg fenyegetőző hangnemet használt. **Ezen ellentmondás feloldására a Testületnek a rendelkezésére álló iratok alapján nem volt lehetősége, így álláspontja szerint a rendőr által a panaszossal szemben használt hangnem tekintetében a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogának a sérelme nem állapítható meg.**

2) A Testület a panaszosnak az általa kapott tájékoztatást sérelmező, valamint a feljelentése jegyzőkönyvezésének visszautasítását kifogásoló panaszait együtt vizsgálta. A panaszos előadta, hogy 2011. április 26-án 18 órakor kifejezetten feljelentést szeretett volna tenni, de ezt a r. őrnagy nem tette lehetővé számára, arra hivatkozva, hogy nincs hozzáférése a Robotzsaru rendszerhez. Azt is mondta a panaszosnak, hogy írásban tegye meg a feljelentését, ha akarja; azon kérdésére pedig, hogy hol máshol tudná szóban megtenni a feljelentését, azt válaszolta, hogy nem tud ilyen helyet mondani.

a) Az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.” A 11. § (1) bekezdése alapján: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, (...)”. A 13. § (2) bekezdése szerint: „A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.” A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 20. § (1) és (2) bekezdései alapján: „(1) A rendőr az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz. (2) A rendőr magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.”

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 170. § (1) és (3) bekezdései a nyomozás megindításának alapja szabályai között úgy rendelkeznek, hogy: „(1) A nyomozás az ügyésznek vagy a nyomozó hatóságnak hivatali hatáskörében, valamint a nyomozó hatóság tagjának hivatali minőségében tudomására jutott adatok alapján vagy feljelentésre indul meg. (3) A nyomozás elrendeléséről a feljelentés megérkezésétől számított három napon belül kell határozni, feltéve, ha a feljelentést nem utasítják el, vagy a feljelentés kiegészítésére nincs szükség. A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról, illetőleg a feljelentés elutasításáról huszonnégy órán belül értesíti az ügyészt. Ha a feljelentést nem a sértett tette, de a személye ismert, a nyomozás elrendeléséről értesíteni kell a sértettet is. Külön jogszabály határozza meg, hogy a nyomozás elrendeléséről, illetőleg megszüntetéséről szóló értesítést az e törvényben meghatározottakon kívül kinek kell megküldeni.” A feljelentésről a Be. 171. § (1) bekezdése azt mondja ki, hogy: „Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést. A feljelentés kötelező, ha annak elmulasztása bűncselekmény.” A 172. § (1) bekezdése szerint pedig: „A feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni. A feljelentést nyomban nyilvántartásba kell venni.” A nyomozás során igénybe vehető jogorvoslatokat szabályozó cím alatt a Be. 196. § (1) bekezdése úgy szól, hogy: „Akit az

ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.”

b) A r. őrnagy jelentése szerint a panaszos azért jelent meg a panaszirodán, mert feljelentést szeretett volna tenni a rendőrség ellen, mivel véleménye szerint ellene koncepciók eljárást folytatnak a felesége feljelentése alapján, amiért a személygépkocsijával úgy szállítja a gyerekeiket, hogy abba nincs a hátsó ülésnél biztonsági öv beszerelve. A r. őrnagy azt mondta a panaszosnak felvilágosításként, hogy az ellene folyamatban lévő szabálysértési eljárásban élhet majd a törvény által biztosított jogorvoslati lehetőségekkel; ha pedig ezeket kimerítette, akkor sem tud feljelentést rögzíteni, csak rendőr elleni panaszt, jegyzőkönyv formájában. Elmondta, hogy feljelentést csak bűncselekmény elkövetése esetén tud jegyzőkönyvezni. Ha a panaszos mégis ehhez ragaszkodna, akkor azt csak beadvány formájában tudja elfogadni, amelyet majd a tartalma alapján fog az intézkedésre jogosult rendőri szerv elbírálni.

c) A Testület a r. őrnagy által a panaszosnak mondottakat részben az Rtv. 24. § (1) bekezdése alapján bírálta el, mint a rendőrtől elvárható felvilágosítást. Részben pedig, az Rtv. és a Be. fent hivatkozott rendelkezéseit egymásra is tekintettel értelmezve, az Rtv. 11. § (1) bekezdése, illetve a 13. § (2) bekezdése – mint az Rtv. IV. fejezetében szereplő, ezért a Testület által az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint vizsgálható, általános jellegű előírások – alapján. A Testület ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy bár a feljelentés megtételére vonatkozó szabályokat a Be. idézett rendelkezései tartalmazzák, a Be. 196. §-a pedig biztosít panasztételi lehetőséget a nyomozó hatóság mulasztása esetére, ez azonban a konkrét esetben nem biztosít hathatós jogorvoslati fórumot a panaszos számára, mivel éppen azért, mert a feljelentését nem vette fel a hatóság, nem is indulhatott meg ebben az ügyben a nyomozás – márpedig a Be. 196. §-a „nyomozás során” igénybe vehető jogorvoslatokat tartalmazó címben szerepel. Egyéb lehetőség hiányában ezért a Testület annak érdekében, hogy a panaszos egy ilyen kifogásolt mulasztás esetén se legyen elzárva a panasztétel lehetőségétől, és élhessen az Alkotmány 64. §-ában biztosított panasztételi jogával, nem látta akadályát annak, hogy ezt a körülményt – korábbi gyakorlatára is támaszkodva – az Rtv. 11. § (1) bekezdése, illetve a 13. § (2) bekezdése alapján tegye vizsgálat tárgyává. E törvényhelyek ugyanis előírják, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatát „a törvényes előírásoknak megfelelően” teljesíteni, valamint, hogy „a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül” köteles intézkedni. Márpedig a Be. 171. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, amely szerint bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést, illetve a 172. § (1) bekezdés azon rendelkezése, amely szerint a feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni, és a szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni – egyértelműen ilyen törvényes előírásoknak minősülnek; a rendőrnek – kiváltképpen ha panaszirodán teljesít szolgálatot, és ennek keretei között a feladatkörébe tartozik panaszok és feljelentések felvétele – ezeknek megfelelően kell eljárnia. Ha ezzel kapcsolatban panaszbeadványban kifogás merülne fel, azt a Testület jogosult megvizsgálni az Rtv. 92. § (1) bekezdése, a 11. § (1) bekezdése és a 13. § (2) bekezdése alapján abból a szempontból, hogy történt-e alapjogsérelem.

d) A Testület a r. őrnagy tájékoztatásának a szabálysértési eljárásra vonatkozó részét – amennyiben a panaszossal szemben ilyen van folyamatban – az Rtv. 24. § (1) bekezdése alapján helyénvalónak minősítette. Az adott kontextusban – a részletek ismerete nélkül – azonban nem világos, mi célt szolgált a „rendőr elleni panasztétel” alternatívájának felvetése, különösen akkor, ha a panaszosnak egy ellene indított eljárás miatt vannak kifogásai, vagy bűncselekmény gyanúja miatt kíván feljelentést tenni – Rtv. szerinti intézkedést nem is

említve –, tekintettel az Rtv. alapján tehető panaszokra nyitva álló határidőkre is [Rtv. 93. § (1) bekezdés, 93/B. § (2) bekezdés].

A panaszos, amint a Testületnél jegyzőkönyvezett panaszában is hangsúlyozottan említette, kifejezetten feljelentést szeretett volna tenni, szóban. Ezt a r. őrnagy jelentése is azonosan tartalmazza. Ezt a panaszos a Be. idézett 171. § (1) bekezdése alapján jogszerűen megtehetette volna. Szóbeli feljelentéstételre a Be. 172. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít. Ugyanezen bekezdés írja elő azt is, hogy a szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe „kell” foglalni. A nyomozás a 170. § (1) bekezdése szerint ez alapján indulhatott volna meg. Ennek ellenére a r. őrnagy jegyzőkönyv felvételét csak rendőri intézkedés elleni panaszról tette volna lehetővé, feljelentésről nem. Ez a tájékoztatás, illetve a feljelentés jegyzőkönyvezésének ilyen indokból történő elutasítása azért is nehezen értelmezhető és félrevezető, mert – szintén a rendőri jelentés alapján – a r. őrnagy írásban, beadványként elfogadta volna a feljelentést, elismerve tehát, hogy objektív lehetőség ennek megtételére adott, csak a jegyzőkönyvbe foglalástól zárkózott el; anélkül egyébként, hogy pl. másik szervezeti egységhez irányította volna a panaszost azzal, hogy ha feljelentést – nem panaszt – kíván tenni, azt ott tudják a számára jegyzőkönyvbe foglalni.

A Testület arra is fel kívánja hívni a rendőrség figyelmét, hogy a feljelentést jegyzőkönyvben rögzítő rendőrnek természetesen joga van felhívni a hozzá forduló személy figyelmét arra, ha az általa a feljelentéssel elérni kívánt célt, joghatást, szakmai meggyőződése alapján más jogintézmény, jogszabályban szabályozott eljárás igénybevételével hatékonyabban érhetné el. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a feljelentés jegyzőkönyvezését meg lehetne tagadni, ha az érintett személy a kapott tájékoztatás után is ehhez ragaszkodik. Ebben az esetben őt ki kell oktatni a vonatkozó garanciális előírások alapján a feljelentés megtételének következményeiről – így többek között a hamis vád büntette és a hatóság félrevezetése vétsége büntetőjogi konzekvenciáiról –, és szándékának megfelelően a feljelentést fel kell venni; annak tartalmát, megalapozottságát, életszerűségét, komolyságát ugyanis nem a jegyzőkönyvbe foglaló feladata (első hallásra, további bizonyítékok és egyéb információk beszerzése nélkül) mérlegelni. Azt, hogy a feljelentés megtétele után milyen esetekben milyen további eljárási cselekmények megtételének – nyomozás megindítása, esetleg a feljelentés elutasítása, vagy a feljelentés kiegészítése – van helye a hatóság részéről, a Be. vonatkozó előírásai szabályozzák.

A panaszos által kifogásolt esetben viszont nem ennek megfelelően járt el a r. őrnagy, mind az Rtv., mind a Be. idézett rendelkezései szempontjából kifogásolható tartalmú felvilágosítást adott a panaszosnak, és a feljelentés felvételét megtagadta, ezzel meggátolva azt, hogy az ügyben eljárás indulhasson, és ezzel együtt azt is, hogy a panaszos érdemben élni tudjon a Be. által biztosított jogorvoslati lehetőségekkel. Mindezekkel párhuzamosan a panaszos nem kapott útmutatást arra nézve sem, hogy feljelentését – ha ahhoz mindenképpen ragaszkodik –, hol máshol tudná megtenni, valamint arról sem kapott érdemi magyarázatot, mi volt a konkrét oka és jogszabályi alapja annak, hogy a r. őrnagy a feljelentés jegyzőkönyvezését megtagadta. **Ezek alapján összességében a Testület úgy ítélte meg, hogy azzal, hogy a panaszosnak adott tájékoztatás az Rtv. 24. § (1) bekezdése alapján nem volt megfelelő és elégséges tartalmú, valamint azzal, hogy vele szemben a feljelentés jegyzőkönyvbe foglalását, ezzel egy esetleges eljárás megindítását, és az abban biztosított jogorvoslati lehetőségekhez jutást megtagadták, megsértették a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát; amely sérelem meghaladja az Rtv. 93. § (2) bekezdésében foglalt csekély mértéket, és indokoltá teszi a panasz országos rendőrfőkapitányhoz történő továbbítását.**

IV.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga az általa kapott nem megfelelő tartalmú rendőrségi felvilágosítás miatt és azért, mert tőle a feljelentés felvételét elfogadható magyarázat vagy jogszabályi alapra való hivatkozás nélkül megtagadták. Ez az alapjogsérelem a Testület mérlegelése szerint az eset összes körülményére tekintettel – az Indokolásban ismertetett szempontok alapján – meghaladta az Rtv. 93. § (2) bekezdésében foglalt csekély mértéket.

Ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján a panaszt és az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. július 21.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESZTÜLET